

Förtydliganden för administration av HSA

Syftet med detta dokument är framför allt att betona vikten av att analysera sin verksamhet och identifiera vilka vårdgivare som utför hälso- och sjukvårdsinsatser. Detta bl.a. eftersom det framkommit att kommuner angivit kommunen som enda vårdgivare och de privata aktörerna som verksamheter under den vårdgivaren.

Det är dock fullt möjligt, och sannolikt i många fall lämpligt, att man som kommun lägger upp flera vårdgivare i sitt organisationsträd - så länge det framgår att det handlar om sinsemellan olika vårdgivare.

Det är också fullt möjligt att ge ut SITHS-kort till de användare som finns i de verksamheter som omfattas av organisationsträdet, även om användarna arbetar hos sinsemellan olika vårdgivare. Vid administration av HSA och SITHS på detta sätt är det dock upp till varje kommun/landsting att fundera kring och komma överens med privata vårdgivare om administration och ansvar för kortutgivning, rutiner för kommunikation av korrekta uppgifter, praktiskt arbete med behörighetstilldelning m.m.

Skrivningarna i detta dokument innebär ingen omsvängning från fastlagd praxis, utan det är fortfarande upp till varje kommun att hantera detta på bästa sätt enligt de lokala förutsättningarna - så länge attributen vårdgivare och vårdenhet får ett korrekt genomslag i HSA.

Behörighet för åtkomst

För hantering av patientuppgifter är begreppen behörighet och åtkomst centrala och nära förknippade med varandra. Behörigheten handlar om vilken generell möjlighet en användare har att ta del av patientuppgifter. Det handlar således om en behörighet för åtkomst. Behörigheten ska vara anpassad till vad den enskilde användaren behöver ha tillgång till för att kunna utföra sitt arbete. Det innebär alltså att en användare inte ska ges möjlighet till åtkomst till patientuppgifter i vidare omfattning än vad användaren behöver för sitt arbete.

För att en vårdgivare ska kunna dela ut ändamålsenliga och lagliga behörigheter krävs såväl tekniska som organisatoriska åtgärder. De tekniska åtgärderna ska medföra att användarens tekniska möjligheter för åtkomst (behörigheten) begränsas till användarens behov. De organisatoriska åtgärderna ska bl.a. medföra att användaren vet hur behörigheten i enskilda fall får användas för åtkomst till patientuppgifter. Åtkomst är därmed ett resultat av att användaren nyttjat sin behörighet. Huruvida åtkomsten varit laglig går inte att bedöma utifrån behörigheten, utan det avgörs av de grundläggande bestämmelserna för åtkomst inom en vårdgivares verksamhet samt för åtkomst vid sammanhållen journalföring (t.ex. om det fanns en patientrelation).

För att användare ska kunna tilldelas korrekta och ändamålsenliga behörigheter krävs att vårdgivaren definierar och beskriver sin organisation i HSA-katalogen utifrån begreppen vårdgivare och vårdenhet.

Vårdgivare

Med vårdgivare avses den juridiska personen som har det rättsliga ansvaret för verksamheten. I offentlig hälso- och sjukvård är det själva kommunen eller landstinget. Privata aktörer som bedriver hälso- och sjukvård på uppdrag och efter finansiering av kommuner eller landsting är dock att betrakta som egna vårdgivare.

Detta innebär att det inom en kommuns geografiska område kan finnas ett stort antal olika vårdgivare som bedriver hälso- och sjukvård. Detta måste återspeglas i HSA-katalogen för att kommuner, landsting och privata vårdgivare ska kunna leva upp till lagstiftningens krav på behörighetsstyrning, spårbarhet och åtkomstkontroll.

Tänk på!

- Varje vårdgivare och dess personal ska läggas upp i HSA-katalogen.
- I en kommun med flera olika nämnder som bedriver hälso- och sjukvård är det kommunen i sig som är vårdgivare, inte de enskilda nämnderna.
- Om en kommun upphandlat hälso- och sjukvård från en privat vårdgivare ska den privata vårdgivaren och dess personal/användare återfinnas i HSA-katalogen som en egen verksamhet (d.v.s. egen vårdgivare) och inte under den verksamhet kommunen eventuellt bedriver i egenskap av vårdgivare.
- För hantering av personal från bemanningsföretag, se under övriga frågor nedan.

Vårdenhet

Med vårdenhet avses en organisatorisk enhet som bedriver hälso- och sjukvård och som leds av en verksamhetschef eller motsvarande.

Detta innebär att de flesta vårdgivare har flera vårdenheter i sin verksamhet. På ett sjukhus kan det t.ex. handla om olika kliniker. I den kommunala hälso- och sjukvården, oavsett om den bedrivs i kommunal eller privat regi, kan vårdenheter t.ex. delas in i geografiska områden eller efter olika typer av verksamheter.

Ett sätt kan vara att identifiera vårdenheter utifrån den geografiska uppdelningen i den verksamhet kommunen bedriver, t.ex. utifrån olika nämnder i olika stadsdelar.

Ett annat sätt kan vara att dela upp i olika vårdenheter utifrån de olika verksamheterna, t.ex. på sådant sätt att hemsjukvården är en vårdenhet och en grupp av särskilda boenden i ett visst geografiskt område en annan.

Tänk på!

- Att dela in verksamheten i vårdenheter är en förutsättning för att kunna leva upp till lagstiftarens krav.
- I regel har de flesta vårdgivare flertalet vårdenheter. Endast de riktigt små kommunerna kan anses ha en enda vårdenhet.
- Se över er verksamhet och försök identifiera vilka organisatoriska gränser och enheter som finns och som kan anses utgöra olika vårdenheter.
- Personal kan arbeta vid flera vårdenheter och ska utifrån varje vårdenhet tilldelas medarbetaruppdrag.

Övriga frågor

Bemanningsföretag och dess personal

Bemanningsföretag är inte en vårdgivare, utan företaget är att betrakta som en uppdragstagare. Dess personal ska av en inhyrande vårdgivare, i detta avseende, hanteras som personal i den egna verksamheten. Detta är en förutsättning för att vårdgivaren ska kunna leva upp till lagstiftningens krav på behörighetsstyrning, spårbarhet och åtkomstkontroll.

Detta kan lösas på olika sätt beroende på om den inhyrda personalen är upplagd i HSA-katalogen och har ett SITHS-kort sedan tidigare, eller om så inte är fallet.

Om den inhyrda personalen är upplagd i HSA-katalogen (t.ex. av ett större bemanningsföretag) och har ett SITHS-kort behöver den inhyrande vårdgivaren lägga till den inhyrda personalen i sina medarbetaruppdrag på de vårdenheter den inhyrda personalen arbetar. Detta ska begränsas till den tidsperiod den inhyrda personalen arbetar på den aktuella vårdenheten.

Om den inhyrda personalen inte är upplagd i HSA-katalogen sedan tidigare, kan hyrpersonal läggas upp i den inhyrande vårdgivarens katalog och därefter tilldelas medarbetaruppdrag precis som ovan.

Verksamhetschef

Begreppet verksamhetschef är i detta avseende den befattningshavare som enligt 29 § hälso- och sjukvårdslagen svarar för verksamheten. Det är alltså en funktion utpekad av lagstiftaren och inte att förväxla med en funktion som chef för en viss verksamhet. Verksamhetschefen har ett omfattande rättsligt ansvar bl.a. för att journalföringen sker på ett korrekt sätt, för att personalens behörigheter är korrekta och lagliga utifrån personalens behov och arbetsuppgifter samt för att kontroller av personalens åtkomst till patientuppgifter sker (loggkontroll).

Verksamhetschefen behöver dock inte vara den som själv utför dessa arbetsuppgifter, utan de kan delegeras till en befattningshavare med kompetens för saken. I kommunal hälso- och sjukvård kan det t.ex. vara den medicinskt ansvariga sjuksköterskan eller enhetschefer som ser till att personalens behörigheter är korrekta och ändamålsenliga.

Jourverksamhet

Enheter som bedriver jourverksamhet och under jourtid hanterar många olika boenden/vårdenheter kan inte läggas upp som en egen vårdenhet för att kunna ge ett medarbetaruppdrag för den ingående personalen. Det beror på att varje boende, även under jourtid, är samma vårdenhet som på dagtid. Det är inte möjligt att skapa en vårdenhet som innefattar alla boenden enbart för att förenkla administration och den praktiska hanteringen för den enskilde medarbetaren. Vårdenheten finns för patienten ska kunna sätta spärr på den nivån och för att verksamhetschefen ska klara sitt uppdrag med att dela ut behörigheter till sin personal och för att sedan granska loggarna och se om utdelade behörigheter använts på ett korrekt sätt.